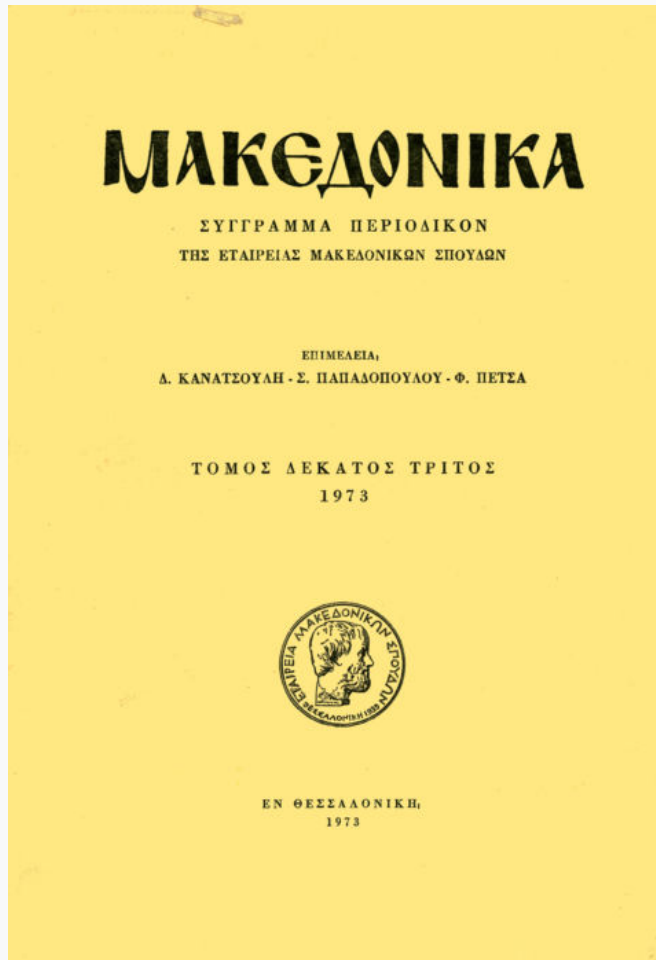

Μακεδονικά

Τόμ. 13, Αρ. 1 (1973)

Για μερικούς άγνωστους Σιατιστινούς απόδημους στο Βελιγράδι κατά τα έτη 1826 και 1845

Ιωάννης Α. Παπαδριανός

doi: [10.12681/makedonika.917](https://doi.org/10.12681/makedonika.917)

Copyright © 2014, Ιωάννης Α. Παπαδριανός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπαδριανός Ι. Α. (1973). Για μερικούς άγνωστους Σιατιστινούς απόδημους στο Βελιγράδι κατά τα έτη 1826 και 1845. *Μακεδονικά*, 13(1), 436–439. <https://doi.org/10.12681/makedonika.917>

και Βόρειο Μακεδονία. Πρόκειται για τον Πάνο Μειντάνη που έγραψε στη σελ. 18 της εργασίας μου «Οί Μακεδόνες κατά την επανάστασιν του 1821» (έκδοσις τρίτη). 'Ο διάσημος αυτός κλέφτης και άργότερον άρματολός κατήγετο καθ' όλας τας ένδειξεις από το χωρίον Ράκοβον των Σερβίων της Δυτικής Μακεδονίας, ή δέ δράσις του ήρησε με τας μεγάλας ληστείας που ένήργησε εις το χωρίον Μοσχολούρι της 'Ελασσόνας (πανηγύρι) και έφθανε έως τη Βουλγαρία (πανηγύρι της Δόλιανης). Τά κυριότερα κρησφύγετα του Μειντάνη στη Μακεδονία εύρισκοντο εις τὰ δασωμένα βουνά της Σιάπκας (Τιτάριον) εις το Μουρίκι (Βλάτση-Σισάνιον). 'Αλλην έστιαν κλεφτών άναφέρει ο 'Εβλιά εις το Κιουστεντίλ, Ντουπνιτσα, Σαμάκοβο και έως τη Σόφια. 'Εναντίον των κλεφτών αυτών είχαν οργανώσει οί Τούρκοι πολλές έκστρατείες χωρίς μεγάλη άποτελέσματα. 'Από τὰ τουρκικά άρχαικά έγγραφα που έδημοσίευσα στις σχετικές εργασίες μου περί κλεφτών δύναιται νά εξαχθί το συμπέρασμα ότι οί 'Ελληνες κλέφτες συνειργάζοντο και με Σλάβους κλέφτες των Βαλκανίων και ιδίως Βουλγάρους και με αυτούς ένήργησαν δύο επιδρομές ληστρικές κατά της πόλεως του Μοναστηρίου, ως έγραψε, χωρίς ν' άποκλείω και σύμπραξιν 'Αλβανών κλεφτών. 'Η προσεκτική μελέτη των τουρκικών πηγών διά τούς κλέφτες του Βαλκανικού χώρου γενικότερον δικαιώνει όσα έγραψε ο Γερμανός ιστορικός Grosen εις το έργον του «Die Balkan Haiducken», με τό όποιον ήσυχολήθη εις τὰ «Μακεδονικά», τ. 11 (1971), σελ. 117-425.

Τό όνομα του Πάνου Μειντάνη συναντάται ως Bano, Babo, Yabo, Tabo και δύναιται νά προκαλέση εις τούς άσυχολομένους με τούς κλέφτες των Βαλκανίων συγγραφείς σύγχισιν, παρ' όλον ότι εις τὰ περισσότερα και πλέον ευάγνωστα έγγραφα συναντάται τό όνομα Bano ή Πάνο. Οί περιοχές όμως που έζησε και έδρασε τὰ περισσότερα χρόνια ο Πάνος (1660-1670), άνήκουν εις την 'Ελληνικήν Μακεδονίαν και αυτές είναι της Καστοριάς, 'Εδεσσας, Βέροιας, Πτολεμαΐδος (Σισάνιον-Πεκρεβενίκος-Βλάτση), Σέρβια, 'Ελασσόνα, Τρικκαλα και ως έκ τούτου οδδεμία δύναιται νά υπάρξη άμφιβολία περί της ελληνικής του καταγωγής, την όποιαν άμφισβητεί πως ή Β. Cvetkova εις τό έργον της περι τών Βουλγάρων χαιδούκων. 'Ο Πάνος Μειντάνης συνελήφθη αιχμάλωτος κατόπιν προδοσίας από τούς Τούρκους κατά τον Μάρτιον του 1700 και μεταφερθείς εις την Θεσσαλονικην έθανατώθη. 'Άλλος είναι ο Πάνος Μειντάνης από την Κατούνα της Αιτωλοακαρνανίας που έφρονεύθη πολέμων τούς Τούρκους εις τό Γαρδίκι του 'Ασπροποτάμου ή εις τό 'Αγγελόκαστρον κοντά στο Λιθωρίκι τό έτος 1717, όπως γράφει ο καθηγητής κ. 'Απ. Βακαλόπουλος εις τὰ «Ελληνικά», τ. 13 (1954), σ. 160. Βλέπε και 'Ι. Βασδραβέλλη, 'Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονίαν, Β' έκδοσις, σελ. 35 ύποσ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΓΙΑ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΑΓΝΩΣΤΟΥΣ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟΥΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΣ ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1826 ΚΑΙ 1845

'Ο Σέρβος ιστορικός Dušan Popović στο τέλος του γνωστού του βιβλίου «Ο cincarima» (Γιά τούς Κουτσόβλαχους) μάς δίνει έναν κατάλογο από όνοματεπώνυμα Μακεδόνων, οι όποιοι έζησαν και έδρασαν κατά τούς χρόνους της τουρκοκρατίας στις βόρειες χώρες της Βαλκανικής¹. Στόν κατάλογο αυτόν του Σέρβου ιστορικού βρίσκουμε και άρκετούς Σιατι-

1. Dušan J. Popović, Ο cincarima. Prilozi pitanju postanka našeg gradjanskog društva (=Γιά τούς Κουτσόβλαχους. Συμβολές στο πρόβλημα της δημιουργίας της άστικής μας τάξης), β' έκδ., Beograd 1937, σ. 313-480.

στινούς, οί όποίοι είχαν έγκατασταθή κατά τούς ίδιους χρόνους στό Βελιγράδι'. 'Επίσης όρισμένοι Σιατιστινοί απόδημοι στή γιουγκοσλαβική πρωτεύουσα αναφέρονται στό Λεύκωμα, πού εξέδωσε πρόσφατα ό Σύλλογος Σιατιστινών τής Θεσσαλονίκης².

Σέ δύο όμοιες πηγές, σέ μιá έλληνική και μιá σλαβοέλληνική, διαπιστώσαμε τήν ύπαρξη μερικών Σιατιστινών έγκατεστημένων στό Βελιγράδι κατά τά έτη 1826 και 1845, τούς όποιους τά παραπάνω έργα δέν έχουν ύπ' όψη τους. Καί ίδού οί Σιατιστινοί αúτοι, όπως άκριβώς τούς αναφέρουν οί πηγές μας.

Έπωνύμο	Όνομα	Χρόνος παραμονής
Georgiević	Dimitrie	1845³
Georgiević	Lazar	1845⁴
Georgiević	Lampros	1845⁵
Κασνάρη	Πάντος	1826⁶
Konstantinović	Teodor	1845⁷

1. Ρορονιό, O cincarina, σ. 358, 375, 430, 474.

2. Σιατιστιέων Μνήμη. Λεύκωμα Συλλόγου Σιατιστιέων Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1972, σ. Γ 147.

3. Βλ. στόν Κατάλογο συνδρομητών, ό όποιος, χωρίς άρίθμηση σελίδων, ύπάρχει στό τέλος, και συγκεκριμένα μετά τή σελίδα 136 τού έργου: Rukovodstvo k brzom i lakom naučenju grečeskog isprskog ezika od Georgija Kiridisa i Evtimija Avramovića, U Beogradu. Pri Pravitelstvenoj Knjižorečatni, 1845 (στή συνέχεια: Kiridis-Avramović, Rukovodstvo. κατάλ. συνδρ.). Τό βιβλίό αúτό φέρει παράλληλα και τόν έξής έλληνικό τίτλο: Χειραγωγή εις τήν ταχειαν και εύκολον μάθησιν τής Γραικικής και Σερβικής γλώσσης υπό Γεωργίου Κυρίδου και Εύθυμίου Άβραμοβίκι, 'Εν Βελιγράδι, Έκ τής Τυπογραφίας τής Κυβερνήσεως 1845. Για τόν τίτλο τού έργου αúτου πρβλ. Ν. Δελιαλή, Κατάλογος έντύπων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Μέρος ΙΙ. Έντυπα εκδόσεων 1833-1912 πλὴν τών ξενολόγισσων, Θεσσαλονίκη, 1964, σ. 217, άριθ. 1217.

4. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo. κατάλ. συνδρ.

5. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo. κατάλ. συνδρ. Σύμφωνα με τή μαρτυρία τής πηγής μας αúτης, τό όνομα τού πατέρα τού Lampros Georgiević άρχιζε με τό γράμμα Ρ.

6. Βλ. στόν Κατάλογο συνδρομητών, ό όποιος, χωρίς άρίθμηση, ύπάρχει μετά τή σελίδα 94 τού βιβλίου: Έπιτομή Φυσικής Ιστορίας μεταφρασθείσα μέν εκ τού Λατινικού εις τήν καθ' ήμάς όμιλουμένην άπλοελληνικήν γλώσσαν παρά Γεωργίου Δ. Κλήδους τού εκ Κοζάνης τής Μακεδονίας, σχολαρχούντος έν τῷ κατά Ζέμονα Έλληνικῷ Γυμνασίῳ. Τύποις δέ εξέδόθη δαπάνη τού έν έμποροις τιμωτάτου κυρίου Γεωργίου Δ. Ζήση, τού εκ Κοζάνης. 1826. Έν Πέστη παρά τῷ εὐγενεῖ Μαθαίῳ Τράττηνερ τῷ εκ Πετρόζας (στή συνέχεια: Κλήδους, Έπιτομή Φυσικής Ιστορίας. κατάλ. συνδρ.) Για τόν τίτλο τού έργου αúτου πρβλ. Ν. Δελιαλή, Κατάλογος έντύπων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Μέρος Ι. Έντυπα εκδόσεων 1494-1832 πλὴν τών ξενολόγισσων, Θεσσαλονίκη 1948, σ. 128, άριθ. 482 και Endre Horváth, Magyar-Görök Bibliografia (= Ούγγροελληνική Βιβλιογραφία), Budapest 1940, σ. 48, άριθ. 56. Έδῶ θεωρούμε άναγκαίον νά σημειώσουμε ότι βρίσκουμε νά κατοική στό Βελιγράδι ένας 'Ηπειρώτης, ό όποιος έχει τό ίδιο όνοματεπώνυμο με τό Σιατιστινό μας αúτόν απόδημο (βλ. Ρορονιό, O cincarina, σ. 384).

7. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo. κατάλ. συνδρ.

Ἐπώνυμο	Όνομα	Χρόνος παραμονῆς
Lazarević	Manojlo	1845 ¹
Lazarević	Teodor	1845 ²
Lazaru	Ioann	1845 ³
Makarievic	Mihail	1845 ⁴
Marantu	Vasilie	1845 ⁵
Πασιώτας	Δημήτριος	1826 ⁶
Πυρίνη	Δημήτριος	1826 ⁷
Πυρίνη	Σπειρίδων (sic)	1826 ⁸

Όπως θά εἶχε τήν εὐκαιρία νά διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, τὰ περισσότερα ἀπό τὰ ἐπώνυμα τῶν Σιατιστινῶν ἀποδήμων στό Βελιγράδι, πού ἀναφέραμε στήν ἐργασία μας αὐτή λήγουν σέ ἰέ, ἔχουν δηλαδή καθαρά τήν κατάληξη πού φέρουν τὰ ἐπώνυμα τῶν Σέρβων. Τό πράγμα ἀκριβῶς αὐτό ἀποτελεῖ ἓνα ἀπό τὰ πιό δύσκολα προβλήματα πού ἔχει νά ἀντιμετωπίσῃ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μέ τήν ἐρευνα τῶν Μακεδόνων καί τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πού εἶχαν μεταναστεύσει κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας στίς βόρειες χῶρες τῆς Βαλκανικῆς. Ὁ νεώτερος δηλαδή ἱστορικός πρέπει κατὰ τήν ἐρευνά του νά προσέξῃ πολύ, γιατί κάτω ἀπό τὰ ἐπώνυμα μέ τήν σερβική κατάληξη ἰέ κρύβονται πολλές φορές Ἑλληνες ἀπόδημοι. Πῶς ὁμως μπορεῖ νά ἐρμηνευθῇ τό φαινόμενο αὐτό; Ἀπλούστατα, οἱ περισσότεροι ἀπό τοὺς συμπατριῶτες μας ἀποδήμους στίς βόρειες βαλκανικές περιοχές, γιά λόγους καθαρά ἐπαγγελματικούς, ἔδιναν στά ἐπώνυμά τους τήν μορφή τῶν ἐπωνύμων τῆς ἐθνικῆς ὁμάδας, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τήν πλειοψηφία τῶν περιοχῶν αὐτῶν, δηλαδή τῆς σερβικῆς. Ἔτσι, ὁ Γεωργίου ἢ Γεωργιάδης μεταβλήθηκε σέ Georgievic ἢ Djordjevic, ὁ Λαζάρου ἢ Λαζαρίδης σέ Lazarevic, ὁ Δημητρίου ἢ Δημητριάδης σέ Dimitrijevic, ὁ Κωνσταντίνου ἢ Κωνσταντινίδης σέ Konstantinovic, ὁ Θεοδώρου ἢ Θεοδωρίδης σέ Teodorovic.

1. Kiridis-Avramonis, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

2. Kiridis-Avramonis, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

3. Kiridis-Avramonis, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

4. Kiridis-Avramonis, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

5. Kiridis-Avramonis, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

6. Βλ. Κλειδου, Ἐπιτομή Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ. Ὁ Dusan Porovic, O cincarina, σ. 430, στηριζόμενος σέ ἀξίопιστη πηγή, ἀναφέρει ἓναν Pasa Dimitrie, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ στό Βελιγράδι τό ἔτος 1847. Δυστυχῶς, ὁ Σέρβος ἱστορικός δέ μνημονεύει τήν πατρίδα τοῦ Ἑλλῆνα αὐτοῦ ἀποδήμου, ὁπότε θά μπορούσαμε νά διευκρινίσουμε τίς σχέσεις του μέ τό Σιατιστινόν, ὁ ὁποῖος μάς ἀπασχολεῖ ἔδω. Πάντως, ἂν παραδεχτοῦμε ὅτι ὁ Pasa, τόν ὁποῖο ἀναφέρει ὁ Porovic, καί ὁ Πασιώτας, τόν ὁποῖο μνημονεύει ἡ πηγή μας, εἶναι ἓνα καί τό αὐτό πρόσωπο, τότε μπορούμε νά καταλήξουμε στό συμπέρασμα ὅτι ὁ Σιατιστινός αὐτός στά 1847 ζῆ ἀκόμη στή Γιουγκοσλαβική πρωτεύουσα. Ἄπόγονοι τῆς οἰκογενείας Πασιώτα υπάρχουν ἀκόμη καί σήμερα καί ζοῦν στή Σιάτιστα, Θεσσαλονίκη καί σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Τήν πληροφορία τήν ὀφείλω στόν καθηγητή τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δημήτριο Κανατσούλη, τόν ὁποῖο θεωρῶ ὑποχρεωσῆ μου νά εὐχαριστήσω καί ἀπό τῆ θέση αὐτή θερμά.

7. Τό ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ Δημητρίου Πυρίνη ἄρχιζε μέ τό γράμμα Χ. (βλ. Κλειδου, Ἐπιτομή Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ.).

8. Ἀδελφός τοῦ προηγούμενου Σιατιστινοῦ, τοῦ Δημητρίου Πυρίνη (βλ. Κλειδου, Ἐπιτομή Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ.).

νίς κ.λ.¹. Είχε όμως το γεγονός αυτό άρνητικές επιπτώσεις στην έθνική τους συνείδηση; Για να μñν κατηγορηθούμε ως σωβινιστές, θά αφήσουμε να άπαντήσει στο έρώτημα αυτό ένας άλλος Βαλκάνιος Ιστορικός, ό Σέρβος Dušan Popović. *Ο Σέρβος αυτός έρευνητής, στηριζόμενος σε άδιάσειστα Ιστορικά στοιχεία, άπέδειξε κατά τρόπο σαφή ότι ή άλλαγή των έπωνόμων των Μακεδόνων απόδημων δέν είχε καμιά σχέση με τίς σκέψεις, τά αισθήματα και τίς ένέργειές τους² και ότι ή έλληνική συνείδηση των απόδημων αυτών ήταν τόσο έντονη, ώστε ό ήγεμόνας της Σερβίας Miloš Obrenović ύποχρεώθηκε να εκδώσει στα 1827 διαταγή, με την όποία τους άπαγόρευε να δίνουν στους έαυτούς τους τό δνομα *Έλληνες³.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

Ο ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΥΡΝΟΒΟΥ ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ

*Αναδιφών εις τό *Ιστορικόν *Αρχείον Μακεδονίας άνευρον αντίγραφον του άνεκδότου και άγνώστου άλλοθεν Κανονισμού της *Έλληνικής *Ορθοδόξου Κοινότητος Τυρνόβου Πελαγονίας⁴, ψηφισθέντος την 6ην *Απριλίου 1901. Τό εκ χάρτου λίαν έφαρμμένον αντίγραφον, διαστάσεων 59 x 40, άπόκειται εις τό διασωθέν τμήμα του άρχείου της *Έρας Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 34 (= *Έγγραφα και έπιστολάι προς τόν Μητροπολίτην Πελαγονίας). Πρόκειται περι έπισήμου έγγράφου θεωρηθέντος παρά του γραμματέως της Μητροπόλεως Μιχαήλ *Ιωαννίδου, βεβαιωθέντος παρά του πρωτοσυγγέλλου *Ιωακείμ⁵ και έπιβεβαιωθέντος παρά του Μητροπολίτου *Αμβροσίου⁶. *Ο Κανονισμός ούτος, ως και

1. Πρβλ. σκέψεις Ρορονιέ, Ο cincarima, σ. 31.

2. Βλ. Ρορονιέ, Ο cincarima, σ. 30.

3. Βλ. Ρορονιέ, Ο cincarima, σ. 25. Πρβλ. και *Ιωάννου Α. Παπαδριανού, *Ένας μεγάλος Κοζάνιτης απόδημος: Εύφρόνιος Ραφαήλ Παπαγιαννούσης-Πόποπιτς (*Έκδοση Συνδέσμου Γραμμάτων και Τεχνών Νομού Κοζάνης, άριθ. 9), Θεσσαλονίκη 1973, σ. 13.

4. Περι της κομπολόως Τυρνόβου βλ. Παντ. Τσαλλάη, Τό δοξασμένο Μοναστήρι, ήτοι Ιστορία της πατριωτικής δράσεως της πόλεως Μοναστηρίου και των περιχώρων από του έτους 1830 μέχρι του 1903, Θεσσαλονίκη 1932, σ. 83-84. *Απ. Βακαλοπούλου, *Ιστορία της Μακεδονίας, 1354-1833, Θεσσαλονίκη 1969, σ. 448-450. Κωνστ. *Αν. Βαβούσκου, *Η συμβολή του *Έλληνισμού της Πελαγονίας εις την Ιστορίαν της Νεωτέρας *Ελλάδος, Θεσσαλονίκη (ΙΜΧΑ, άρ. 30) 1959, passim. Στ. Ι. Παπαδοπούλου, *Έκπαιδευτική και κοινωνική δραστηριότητα του *Έλληνισμού της Μακεδονίας κατά τόν τελευταίο αιώνα της τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη (ΕΜΣ-Μακεδονική Βιβλιοθήκη, άρ. 31) 1970, σ. 137-138, 144-147. Εις τά δύο τελευταία βιβλία άπασα ή περί Τυρνόβου και Πελαγονίας έν γένει βιβλιογραφία.

5. *Ιωακείμ Σιγάλλας (Μυτιλήνη 1881-Θεσσαλονίκη 1965), Μητροπολίτης πρ. Διδυμοτείχου. *Έχειροτονήθη διάκονος έν Μοναστηρίω, ένθα διετέλεσε πρωτοσύγκελλος της Μητροπόλεως και καθηγητής εις τάς σχολάς μέσης εκπαίδευσσεως.

6. *Αμβρόσιος Σταυρινός (Κωνσταντινούπολις 1854-1931). Μητροπολίτης Πρεσπών και *Αχριδών (Έδρα Κρούσσοβον) 1895-1896, Σκοπίων 1896-1900, Πελαγονίας 1900-1903. *Απέθανεν ως Μητροπολίτης Δέρκων.